Autor Guste Santini
Utorak, 25 Rujan 2001 22:36

Antiinflacijski program uvijek I svuda iziskuje značajne troškove. Stoga se prije poduzimanja takve ozbiljne akcije mora predvidjeti, bar u prvoj aproksimaciji, koliki će bti troškovi. Mnogi ekonomisti su se bavili ovim izračunima I uvijek se je radilo o značajnim sredstvima koje vlast mora utrošiti ukoliko želi stabilizirati cijene. U prvom redu raste nezaposlenost a proizvodnja se smanjuje. Pogoršavaju se odnosi sa inozemstvom ukoliko su odnosi elastičnosti uvoza I izvoza iznad jedinice, posebno ako je uvoz neelastičan a izvoz elastičan tada imamo hrvatski slučaj. Antiinflacijski program ima značajne učinke I na rast individualizacije rizika jer se društvena potrošnja nužno smanjuje. Postoje I pozitivni učinci koji su značajniji u dugom roku. Iznijeto, iako nepotpuno, ukazuje zašto su mnogi ekonomisti protiv eksperimenta sa inflacijom. I sam se smatram zagovornikom stabilnih cijena.

Hrvatska još uvijek nema privrednu aktivnost na nivou 1989. godine. Društveni proizvod se ocjenjuje na nivou od 80% predratnog. Ovom se treba pridodati gotovo 700.000 ljudi koje ne rade ili su prijevremena penzionirani. Tečaj kune je ozbiljno uzdrman I nije realno očekivati da će kuna I dalje aprecirati. Što više realno je očekivati njenu deprecijaciju. Upravo naš slučaj smirivanja inflacije u psihološkom dijelu I propuštanje “pretakanja” od antiinflacijskog ka razvojnom programu pokazuje kako nismo znali/htjeli/mogli učiniti nužan iskorak. Poraz tečajne politike znači poništenje sveg što je do danas učinjeno. Počinjemo iz početka. Inozemni dug približava se vrtoglavoj cifri od 12 milijardi $. Unutarnji dug nije moguće još identificirati a podatak s kojim se operira je samo poznati dio unutarnjeg duga. Ovoj priči valja pridodati stanje u fondovima te u javnim poduzećima itd. Istovremeno smo zemlja sa izuzetno visokom poreznom presijom koja izravno usporava privrednu aktivnost. Pored toga regresivnost poreznog sistema vrši snažnu redistribuciju dohotka povećavajući horizontalnu I vertikalnu nejednakost. Kamatna stopa u zadnjih nekoliko mjeseci je pokazala koliko može biti varijabilna. Pri tome, treba reći da krediti privredi stagniraju I da postojeća kamata nije određenje cijene novca (likvidnosti). Da preciziram kamatne stope su niske I one će se u narednom razdoblju povećati. Nepodmirena potraživanja I ostale “rupe” predstavljaju dio ignorirane realne inflacije I tu činjenicu valja imati u vidu prilikom donošenja Antiinflacijskog programa. U okruženju vlada recesija što će dodatno komplicirati cjelokupnu priču. I konačno, ne najmanje važno, valja konstatirati da prodaja obiteljskog sreba neće biti snažan izvor iz kojeg bi se mogao financirati antiinflacijski program.

Zašto Antiinlfacijski program već danas u vrijeme kada Vlada izjavljuje da će se cijene u narednoj godini održati u okviru rasta od 4%. Kolovoz sa svojim rastom cijena od 1,8% to sigurno osporava. Naime, mjesečni rast od 1,8% na godišnjoj razini predstavlja rast od 23,87%. Podsjećam da se je ove godine rast cijena morao usporiti u odnosu na njihovo kretanje u prethodnoj godini. Upravo tekuća kretanja pokazuju da su se cijene odlučno pokrenule I da psihološki dio priče više ne važi; znači da je potrošen. Ako je tome tako tada je nužno da se učine potrebne akcije kako bi se vratilo povjerenje građana. Što prije to bolje (čitaj: jefitnije).